

**Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 у Національному університеті
цивільного захисту України,
Заслуженому працівнику освіти України,
д.держ.упр., проф. Домбровській С. М.**

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління
Борисенко Ольги Петрівни на дисертацію Федця Андрія
Володимировича «Державна політика фінансової безпеки банківського
сектору України», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду
Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту на здобуття
наукового ступеня кандидата наук з державного управління за
спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами. У дисертаційному дослідженні зазначено, що ефективність фінансової безпеки повинна стати визначальною умовою діяльності банківського сектору та однією з головних цілей державної політики у зазначеній сфері. Зростання ліквідності та досягнення конкурентних переваг є знаковим фактором для ефективної державної політики фінансової безпеки банківського сектору України. Першочергове значення у забезпеченні фінансової безпеки загалом мають ефективність проведеної бюджетної, податкової та грошово-кредитної політики держави.

Зокрема, зазначене стосується низки специфічних ризиків у діяльності банків, процесу проведення діагностики та оцінки рівня фінансової безпеки банківської системи, а також реалізації механізмів державного управління для подолання кризових явищ з врахуванням особливостей як економіки України в цілому, так і банківського сектору зокрема. Пріоритети державної соціально-економічної політики сьогодні повинні приділяється сутності економічної безпеки держави, представленій як здатність банківської системи зберігати захищеність і стабільність національних інтересів при негативному впливі зовнішніх і внутрішніх факторів, що становлять загрозу фінансовій безпеці.

Фактори суспільних викликів та загроз, що впливають на стабільність банківського сектору повинні бути мінімізованими, також важливим є збереження здатності органів державної влади забезпечувати ефективне функціонування національної економіки та сталий соціально-економічний розвиток. Індикатори зазначених векторів визначають рівень фінансової

безпеки банківського сектору, в основі котрих лежать наявність дефіциту бюджету, інфляція, ставка банківського кредитування, рівень монетизації економіки, обсяг національних резервів.

Державна політика фінансової безпеки банківського сектору України повинна уособлювати захищеність національної фінансової системи від внутрішніх та зовнішніх несприятливих факторів, які порушують базові принципи функціонування її основних елементів, таких як, банківська система, ринок цінних паперів, страховий ринок та бюджетну політику. При цьому варто зазначити, що за фінансову безпеку банківського сектору відповідає широкий спектр важелів ринкової кон'юнктури, до якої належать ринок праці, особисті заощадження громадян та виробництво.

Розв'язання завдань оцінки рівня фінансової безпеки банківського сектору для подолання кризових явищ та вироблення шляхів зміцнення безпеки в умовах соціально-економічної нестабільності остаточно не завершене й потребувало удосконалення реалізації ефективного комплексу механізмів державного управління. Зазначене обґрунтування дисертанта Федця Андрія Володимировича зумовило актуальність обраної теми, визначило мету, завдання й напрям дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи за темою «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства (ДР № 0118U001007) у Національному університеті цивільного захисту України. Доробок автора полягає у науковому обґрунтуванні теоретичних засад формування сучасної державної політики фінансової безпеки в контексті національних інтересів та надання практичних рекомендацій із реалізації ефективного комплексу механізмів державного управління щодо безпечного функціонування банківського сектору.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз змісту дисертації та автореферату, висновків і рекомендацій свідчить, що наукова новизна дослідження має належний рівень обґрунтованості. Зазначене підтверджено значною кількістю проаналізованих здобувачем наукових праць, нормативно-правових актів, що висвітлюють теорію, вітчизняну та зарубіжну практику формування та реалізації державної політики фінансової безпеки банківського сектору, програмних документів, статистичних матеріалів та інших джерел, а також використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, сучасних розробок з теорії та практики державного управління.

Можна констатувати, що ступінь обґрунтованості результатів дослідження Федця Андрія Володимировича підтверджується методологічною

й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, системним аналізом теоретичного матеріалу, виявленням закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи, широтою й різноманітністю теоретичної бази, послідовністю і логічністю викладу матеріалу, відповідністю одержаних наукових результатів поставленій меті у роботі та основним завданням дослідження. У дисертаційній роботі знайшли відображення публікації, що ґрунтуються на сучасному дослідницькому матеріалі відповідно до завдань, що поставлені у дисертаційному дослідженні.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях. Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації забезпечена використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій та автореферату дає підставу визначити основні наукові положення й висновки, що характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок автора, ступінь їх обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна проведеного дисертаційного дослідження полягає у комплексному науковому обґрунтуванні теоретичних засад формування сучасної державної політики фінансової безпеки в контексті національних інтересів та надання практичних рекомендацій із реалізації ефективного комплексу механізмів державного управління для безпечного функціонування банківського сектору України. До основних результатів, що містять наукову новизну належать наступні:

вперше:

- запропоновано стратегічні підходи у реалізації державної політики фінансової безпеки банківського сектору України, які уособлюють трансформацію безпекової інфраструктури банківської системи, моніторинг національних ризиків при зберіганні та перевезенні матеріальних цінностей у фінансово-логістичній інфраструктурі, координацію органів державної влади щодо функціонування банківського сектору в контексті економічної безпеки, формування комплексної системи превентивних заходів для нівелювання негативного впливу на фінансову безпеку діяльності банків в Україні;

удосконалено:

- управлінські принципи формування комплексу механізмів реалізації державної політики фінансової безпеки банківського сектору України на основі нормативних, організаційних, фінансових та комунікативних механізмів, що в сутнісному наповненні уособлюють захищеність достатніми фінансовими ресурсами задоволення суспільних потреб, виконання органами державної влади регламентних норм і захищеність суб'єктів суспільно-владної взаємодії

на усіх рівнях із забезпеченням умов для стабілізації національної економіки та її адаптивності до фінансових криз;

- організаційно-правове забезпечення алгоритму попередження та нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці банківського сектору на основі фінансового моніторингу, фінансової регуляції та фінансового контролю, що дозволяє оцінити рівень національних ризиків та загроз на ранніх стадіях їх розвитку в умовах макроекономічної нестабільності з реалізацією антикризових заходів щодо мінімізації негативного впливу на фінансову безпеку банківського сектору України;

набули подальшого розвитку:

- наукове обґрунтування сутності та предметної площини поняття «фінансова безпека банківського сектору» на основі узагальнення наявних підходів, які характеризується, як здатність протидіяти загрозам, забезпечувати стійкий стан фінансової системи та стати передумовою трансформаційних процесів, що на відміну від існуючих, враховують суспільно-владні властивості фінансових відносин, процедури формування фінансової безпеки на основі принципів управління в контексті економічної безпеки держави;

- науково-практичний підхід до оцінювання національних ризиків при зберіганні й перевезенні цінностей та інкасації коштів у фінансово-логістичній інфраструктурі банківської системи для формування компонент системного моніторингу з подолання кризових явищ і напрацювання векторів трансформації системи безпеки в умовах соціально-економічної нестабільності з обґрунтуванням ефективної реалізації державної політики фінансової безпеки банківського сектору на сучасному етапі в Україні;

- імплементація елементів зарубіжних практик сучасної державної політики фінансової безпеки банківського сектору внаслідок регуляторної та координаційної діяльності Національного банку України шляхом створення організаційного базису стратегічного прогнозування соціально-економічних трансформацій, системного навчання та підвищення кваліфікації управлінського персоналу комерційних банків і комплексності протидії перманентним фінансовим загрозам з метою ефективного функціонування інфраструктури банківського сектору України.

У дисертаційному дослідженні науково обґрунтовано теоретичні засади формування сучасної державної політики фінансової безпеки в контексті національних інтересів та надання практичних рекомендацій із реалізації ефективного комплексу механізмів державного управління щодо безпечного функціонування банківського сектору України. Фінансова безпека передбачає такий стан соціально-економічного зростання, при якому досягається

збалансованість та стійкість до негативного впливу будь-яких загроз, здатність забезпечувати стійкий та ефективний розвиток ґрунтуючись на власних економічних інтересах (56-69 стор.).

З'ясовано, що при функціонуванні основних елементів державної політики забезпечення фінансової безпеки формуються макроекономічні та мікроекономічні процеси кругообігу фінансового капіталу, ресурсів й механізмів, що дозволяють забезпечувати вирішення завдань держави, бізнес-суб'єктів та громадян. Під поняттям фінансової безпеки актуалізується певний рівень незалежності, стабільності фінансової системи держави в умовах впливу на неї зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів. Фінансова безпека є здатністю зберігати стабільність фінансових інтересів при негативному впливі, що становлять загрозу здатності забезпечувати ефективне функціонування національної економіки (137-149 стор.).

Доведено, що усі заходи фінансової безпеки можуть реалізуватися як спільно з державними програмами з підтримки вітчизняних банків, так і самостійно керівництвом банків як основних економічних агентів банківської системи. За фінансову безпеку банківського сектору відповідає широкий спектр важелів ринкової кон'юнктури, до якої належать ринок праці, особисті заощадження громадян та виробництво. Фінансова безпека актуалізується в контексті збереження національних інтересів та надання органам державної влади практичних рекомендацій із реалізації стратегії безпеки банківського сектору на сучасному етапі в Україні (166-175 стор.).

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи доведені до практичного впровадження та можуть бути реалізовані у діяльності центральних та місцевих органів державної влади, Національного банку України та його регіональних відділень у контексті формування та реалізації сучасної державної політики фінансової безпеки для забезпечення національних інтересів.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною роботою, що містить тези, положення, ідеї, розробки, висновки та пропозиції, які характеризуються науковою новизною і належать особисто автору.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 13 наукових працях, із них 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному міжнародному виданні та 6 тез у

матеріалах конференцій й інших науково-комунікативних заходах. Ознайомлення з текстом автореферату дозволяє констатувати, що її зміст повною мірою відображає основні положення та висновки дисертації та не містить зайвої інформації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на положення роботи, що викликають дискусію:

1. Автором зазначено, що пріоритети державної політики сьогодні повинні полягати в сутності економічної безпеки держави, представлені як здатність банківської системи зберігати захищеність і стабільність національних інтересів при негативному впливі зовнішніх і внутрішніх факторів, що становлять загрозу фінансовій безпеці (підрозділ 1.2). Разом з тим, слід було чіткіше визначити, якої саме наукової позиції з цього приводу він дотримується і деталізувати своє бачення.

2. Здобувачем досліджено низку специфічних ризиків у діяльності банків, процесу проведення діагностики та оцінки рівня фінансової безпеки банківської системи, а також реалізації механізмів державного управління для подолання кризових явищ з врахуванням особливостей як економіки України в цілому, так і банківського сектору зокрема. З огляду на це, вважаємо, що у роботі необхідно було більш чітко виокремити, у чому має полягати координація діяльності органів державної влади на місцях спільно з територіальними управліннями Національного банку України (підрозділ 2.1).

3. У підрозділі 2.2. та 2.3. дисертаційної роботи дисертантом проаналізовано перелік ризиків при зберіганні й перевезенні цінностей та інкасації коштів у фінансово-логістичній інфраструктурі банківської системи для формування векторів трансформації системи безпеки в умовах соціально-економічної нестабільності. Однак, у дисертаційному дослідженні недостатньо наведено аргументації з приводу того, чому здобувач аналізує саме ці аспекти для формування свого бачення із напрацювання комплексу механізмів, як авторських пропозицій.

4. У висновках дисертації недостатньо переконливо висвітлені узагальнення, які враховують суспільно-владні властивості фінансових відносин, процедури формування фінансової безпеки на основі принципів управління в контексті економічної безпеки держави. Зокрема, алгоритм створення організаційного базису стратегічного прогнозування соціально-економічних трансформацій, системного навчання та підвищення кваліфікації управлінського персоналу комерційних банків і комплексності протидії перманентним фінансовим загрозам з метою ефективного функціонування інфраструктури банківського сектору України.

5. Дисертаційну роботу доцільно було б підсилити найновішими фактами з особливостей сучасної фінансової безпеки банківського сектору в Україні, також можна зазначити певну категоричність автора у низці положень роботи і деякі стилістичні та граматичні неточності. Робота має незначні недоліки в оформленні використаних джерел, який може бути доповнений останніми науковими публікаціями за 2023 рік вітчизняних авторів.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Федця Андрія Володимировича «Державна політика фінансової безпеки банківського сектору України» є самостійним, завершеним, достовірним дослідженням актуального наукового завдання. Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурно і змістовно, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертантом наукових результатів, їх обґрунтованість можна стверджувати, що подана дисертація має завершений характер, результати дослідження містять практичну цінність. Робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013р. № 567 (зі змінами), а її автор Федець Андрій Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного управління
та митного адміністрування Університету
митної справи та фінансів, професор

Борисенко О. П.

